

Αγαπητέ «Ταχυδρόμε»,

Είδασα την «Επιστολή» του κ. Μπαθιά προς τον μαίτρ-Τσιτσάνη και αισθάνομαι την ανάγκη να προσπαθήσω, έστω και με λίγα λόγια, να σας περιγράψω τους λόγους για τους οποίους η κριτική του βιβλίου απέναντι σ' ένα αληθινό εθνικό κεφάλαιο με βρίσκει αντίθετο.

Το λαϊκό μας τραγούδι (τά μουσζούκια) μουσζολογικώς, αντιπροσωπεύουν, αυτή την στιγμή, όχι πιά γνήσια και πιά αποκλειστικά ελληνικά. Έχουμε να παρουσιάσουμε στον τομέα της ζωντανής μουσικής. Βεβαίως το τραγούδι είναι η πρωτοβάθμια, θα λέγαμε, μορφή της βουσικής και δέν μπορεί τελικά να χαρακτηρισηθ ένως ολοκληρωμένος μουσικός πολιτισμός παρά από τήν έντεχνη — τήν συμφωνική και λαϊκή — μουσική του. Δέν μπορεί όμως τό τραγούδι, κα άποτρή τήν θέση κάθε αισιαστικής δημιουργίας.

Έτσι, όταν στον τομέα της έντεχνης ελληνικής μουσικής θρισκόμαστε είτε μπροστά σέ μία άδυνατή φτώχεια από ελληνικά μουσικά κεφάλαια, είτε σέ περίοδο αλαθητικών άναζητήσεων δίχως συγκεκριμένα επιτεύγματα, είμαστε άποφρασμαμένοι κα δίνουμε τήν άληθινή θέση και σημασία σέ, τι — έν και σέ άλλο επίπεδο — είναι γνήσιο και άληθινό.

Ο Βασίλης Τσιτσάνης, Θεόφιλος τής λαϊκής μας μουσικής, έχει να επιδείξει μοναδικό μουσικό έργο που τό χαρακτηρίζει βαθύτητα μελωδία, έμπνευση και έντονη προσωπικότητα. Όμως ό μεγαλύτερός του τίτλος — και σημασία — είναι ότι διατηρεί και άναπτύσσει στή μουσική του τό εθνικό ελληνικό χρώμα και χαρακτήρα. Καί αυτό έχει μεγάλη σημασία, για μās όμως παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον για τόν ξένο που έρχεται στην Έλλάδα όχι βεβαίως για ν' άκούση ό Γερμανός Μπετόβεν, ό Γάλλος Ντεμπυσσύ και ούτω καθ' εξής, αλλά να γνωριστή μέ τόν σημερινό ελληνικό πολιτισμό.

Είναι δίκαια λυπηρό να λέμε σήμερα ότι δέν έχουμε να παρουσιάσουμε σχεδόν άπολύτως τίποτα — που να

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

«Ο Βασίλης Τσιτσάνης, Θεόφιλος τής λαϊκής μας μουσικής. Άλλά, άν θρισκόμαστε ακόμα στην περίοδο Τσιτσάνη, γι' αυτό είναι υπεύθυνοι κατ' άρχήν όσοι διευθύνουν έκπολιτιστικώς τήν χώρα μας».

Έχη τήν σφραγίδα του νεοελληνικού Έργου — εκτός από τίς λαϊκές μας μελωδίες και ιδιαίτερα τά τραγούδια του Βασίλη Τσιτσάνη.

Γι' αυτό κομίζω ότι καθήκον όλων τών δημοσίων άπόδων που ενδιαφέρονται ειλικρινά για τόν πολιτισμό μας, είναι άπό ένός μόν να δίδουν τήν θέση που άρμοζει στους σεμνούς αντιπροσώπους τής λαϊκής μας τέχνης (πρίν μās προλάβουν και πάλι σέ ξένο έπος στην περίπτωση του Θεόφιλου) και άπό ένόρου να βοηθήσουν ώστε ή έντεχνη μουσική μας ν' άρχισή να παίρνει τήν σημασία και τήν θέση που τής αξίζει μέσα στην καθημερινή μας ζωή, ώστε να περάσουμε κάποτε από τό στάδιο τής πρωτοβάθμιας μουσικής έκφρασης στην ελληνική συμφωνική δημιουργία.

Όταν ένας συνθέτης, που σπουδάζει τήν μουσική τέχνη επί μίαν είκοσαετία, πρέπει να σας άμολογήσω πώς πιστεύω ότι έν σήμερα θρισκόμαστε ακόμα στην περίοδο Τσιτσάνη γι' αυτό είναι υπεύθυνοι κατ' άρχήν όσοι διευθύνουν, έκπολιτιστικώς τήν χώρα μας. Διότι τίποτα δέν μās έχει πείσει ακόμη ότι — εκτός όλίγων περιπτώσεων — οι υπεύθυνοι που αναφέρω έχουν κατανοήσει τήν σημασία που έχει για έναν πολιτισμένο λαό ή δημιουργία έντεχνης εθνικής μουσικής τέχνης καθώς και ή καλλιέργεια και μύηση του λαού στους κόσμους τής συμφωνικής και λυρικής μουσικής. Η διδασκαλία τής μουσικής στα σχολεία και στα ώδεία, ή μουσική στην έκκλησία, τό ραδιόφωνο, οι όρχήστρες, οι μπάντες κλπ. κλπ. θρισκονται άνάμε-

σα στο έμβρυακό και στο άνεύθυνο στάδιο από τήν άποψη του προγράμματος και τής ένιαίας κατευθύνσεως και τών συγκεκριμένων στόχων. Άηλαδή από τήν άποψη μιάς έκασαρτισμένης μουσικής πολιτικής. Ο Έλληνας μουσικός, φορέας του μουσικού μας πολιτισμού, είναι έκκαταλείμμενος στους νόμους ένός ζουγκλικού θά έλεγα συναγωνισμού. Τέλος — για να δώσω μιά συνοπτική εικόνα — στα 8 έκατομμύρια τών κατοίκων μας άντιστοιχεί μιάμιση συμφωνική όρχήστρα και μιά όπερα όταν οι Ρουμάνοι στα 20 έκκατ. έχουν 30 και 7 και οι Γιουγκοσλάβοι στα 15 έκκατ. έχουν 20 και 5 — για να πάρω τους γείτονες — κι' άς μή μιλήσω για τήν Άλβανία, γιατί ελλικρινά ντρέπομαι...

Καί όταν έμεις οι νεώτεροι — Κωραφάς, Σισιλιάνος, Κουνάδης, Αναγαιανάκης, Παπαϊωάννου, Ξενάκης και Κατζηδάκης — άποφασίζουμε να δημιουργήσουμε μιά κίνηση για τήν κατάρτωση και έκφαρμογή ένός προγράμματος που θά έχη για σκοπό του τήν ανάπτυξη τής άλλης μουσικής, δέν θρισκουμε άπολύτως καμμιάν άπήχηση ούτε στο Κράτος, ούτε στον Τύπο — πρόθυμο έν τούτοις στην Έξαρση παντός έλαφρού και... φασιβαλικού! Καί μήν άπορήτε που ένα... στέλεχος του τελευταίου Φεστιβάλ έκφράζεται κατ' αυτόν τόν τρόπο, γιατί μπορεί ή άγάπη μου για τήν λαϊκή μας μουσική να μέ ώδήγησε εκεί που μέ ώδήγησε, όμως όταν για ένα τραγούδι λαβαίνα στην χώρα μου δεκαπλάσιες τίμες και άπολασές επί δσα πηρα ώς τώρα για 1 συμφωνία, 1 κονταόρτο, 4 συμφωνικές ούφτες και 5 μεταλλέντα (για να άναφερθώ μόνο στα κύρια Έργα μου) έχω κομίζω τό δικαίωμα να σκέπτομαι ότι εκάτι σάπιο ύπάρχει... κλπ. κλπ.».

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

TACHYDROMOS 5/8/1961